

شاخص توسعه انسانی ایران و ترکیه

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

تهیه کننده: مهسا رجبی نژاد

ناظر: عاطفه قاسمیان

واحد گردآوری و تحلیل آمارهای اقتصادی

معاونت بررسی‌های اقتصادی

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

دی ۱۳۹۹

از طریق ایمیل زیر می‌توانید پیشنهادهای و نظرات اصلاحی خود را به واحد مربوطه منعکس نمایید:

Economic.tccim@gmail.com

استفاده از مطالب این گزارش با ذکر منبع بلامانع است.

چکیده

شاخص توسعه انسانی به منظور تأکید بر اهمیت انسان‌ها و توانایی‌های آنها در ارزیابی توسعه یک کشور طراحی شده است. این شاخص دارای سه زیرشاخص اصلی سلامت، که با امید به زندگی در بدو تولد ارزیابی می‌شود، تحصیلات که با میانگین سال‌های تحصیل در بزرگسالان ۲۵ سال و بیشتر و سال‌های تحصیلی مورد انتظار برای کودکان در سن مدرسه ارزیابی می‌شود و استاندارد زندگی که با درآمد ناخالص ملی سرانه اندازه‌گیری می‌شود، است. این شاخص برای کشور ایران از سال ۱۹۹۰ تا سال ۲۰۱۷ با روندی صعودی همراه بوده و پس از آن روندی نزولی را تا سال ۲۰۱۹ در پیش گرفته و شاخص توسعه انسانی ترکیه نیز از ابتدای سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۹ همواره با روندی صعودی همراه بوده؛ از سال ۲۰۱۳ سرعت رشد شاخص توسعه انسانی ترکیه نسبت به شاخص توسعه انسانی ایران بیشتر شده و از ایران پیشی گرفته و این روند تا سال ۲۰۱۹ همچنان ادامه داشته است. شاخص توسعه انسانی در سال ۲۰۱۹ برای ایران و ترکیه به ترتیب ۰,۷۸۳ و ۰,۸۲۰ بوده است.

در ادامه جزئیات بیشتری از این شاخص و زیر شاخص‌های مرتبط با آن برای ایران، ترکیه و جهان ارائه خواهد شد.

مقدمه

تقریباً حدود ۳۰ سال پیش برنامه توسعه سازمان ملل متحد،^۱ روش جدیدی را برای شناخت و اندازه‌گیری پیشرفت، خلق کرد. در این روش به جای اندازه‌گیری میزان رشد تولید ناخالص داخلی به عنوان تنها معیار ارزیابی توسعه، کشورها بر اساس میزان توسعه انسانی آن‌ها رتبه‌بندی می‌شوند که بر حسب اینکه تا چه میزان مردم یک کشور آزادی و فرصت دارا بودن زندگی مطلوب را دارند، مورد بررسی و ارزیابی قرار می‌گیرند و در واقع بیش از اندازه‌گیری سطح تولید در اقتصاد به موضوع کیفیت و ارزش زندگی می‌پردازد.

شاخص توسعه انسانی^۲ برای تأکید بر این نکته که مردم و توانایی‌های آن‌ها باید معیار اصلی برای ارزیابی توسعه یک کشور باشند و نه رشد اقتصادی، اندازه‌گیری می‌شود. از شاخص توسعه انسانی می‌توان برای ارزیابی سیاست‌های ملی با طرح این سوال که چگونه دو کشور با سطح یکسان درآمد ناخالص ملی سرانه می‌توانند، نتایج مختلف توسعه انسانی داشته باشند، استفاده کرد. این تضادها می‌توانند بحث در مورد اولویت‌های سیاست دولت را تحریک کنند.

شاخص توسعه انسانی، معیاری مختصر از دستاوردهای هر کشور در زمینه ابعاد کلیدی توسعه انسانی است: زندگی طولانی و سالم، برخورداری از دانش و آگاهی و داشتن سطح استاندارد زندگی مناسب. این شاخص میانگین هندسی زیرشاخص‌های نرمال شده برای هر یک از این سه مورد بوده و برای ۱۸۹ کشور جهان مورد بررسی قرار گرفته است.

زیرشاخص سلامتی با امید به زندگی در بدو تولد ارزیابی می‌شود، زیرشاخص تحصیلات با میانگین سال‌های تحصیل در بزرگسالان ۲۵ سال و بیشتر و سال‌های تحصیلی مورد انتظار برای کودکان در سن مدرسه و زیرشاخص استاندارد زندگی با درآمد ناخالص ملی سرانه اندازه‌گیری می‌شود. امتیاز سه زیرشاخص مذکور، با استفاده از میانگین هندسی در یک شاخص ترکیبی جمع می‌شوند.

شاخص توسعه انسانی

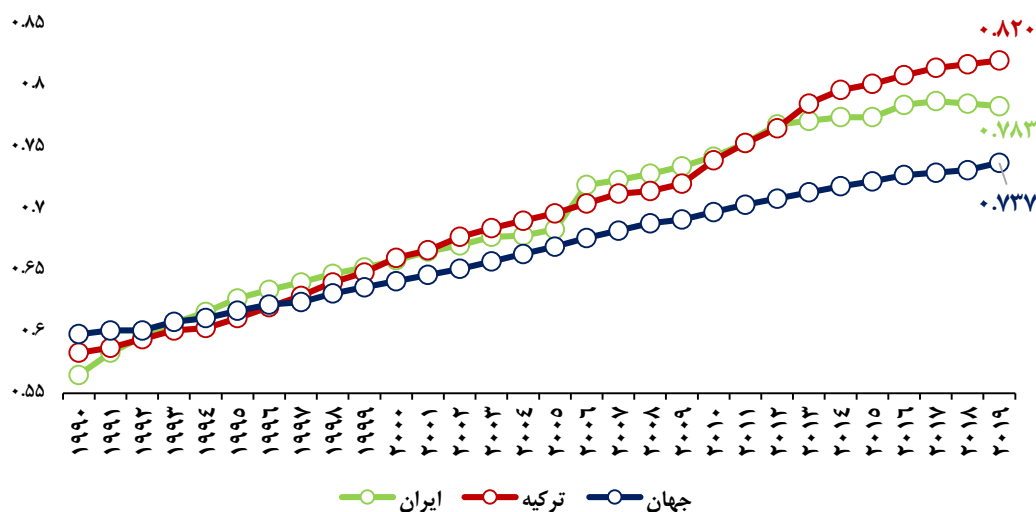
مطابق نمودار ۱، میانگین شاخص توسعه انسانی جهان از ابتدای سال ۱۹۹۰ روند صعودی را تا سال ۲۰۱۹ طی کرده و در این سال به ۰٫۷۳۷ رسیده است. این شاخص همچنین برای کشور ایران تا سال ۲۰۱۷ با روندی صعودی همراه بوده و پس از آن روندی نزولی را تا سال ۲۰۱۹ در پیش گرفته و شاخص توسعه انسانی ترکیه نیز از ابتدای سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۹ همواره با روندی صعودی همراه بوده؛ از سال ۲۰۱۳ سرعت رشد شاخص توسعه انسانی ترکیه نسبت به شاخص توسعه انسانی ایران

^۱ UNDP

^۲ Human Development Index (HDI)

بیشتر شده و از ایران پیشی گرفته و این روند تا سال ۲۰۱۹ همچنان ادامه داشته است. شاخص توسعه انسانی در سال ۲۰۱۹ برای ایران و ترکیه به ترتیب ۰,۷۸۳ و ۰,۸۲۰ و رتبه های متناظر با شاخص برای ایران ۱۷۰ام و برای ترکیه ۵۴ام بوده است. تغییرات میانگین رتبه برای ایران در بازه زمانی ۲۰۱۴ الی ۲۰۱۹ برابر با ۱ واحد و برای ترکیه هم ۵ واحد بهبود داشته است. متوسط رشد سالانه شاخص توسعه انسانی طی سال های ۲۰۱۹-۲۰۱۰، در ترکیه ۱,۱۶ درصد و در ایران حدود ۰,۶ درصد بوده است.

نمودار ۱. روند شاخص توسعه انسانی از ابتدای سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۹

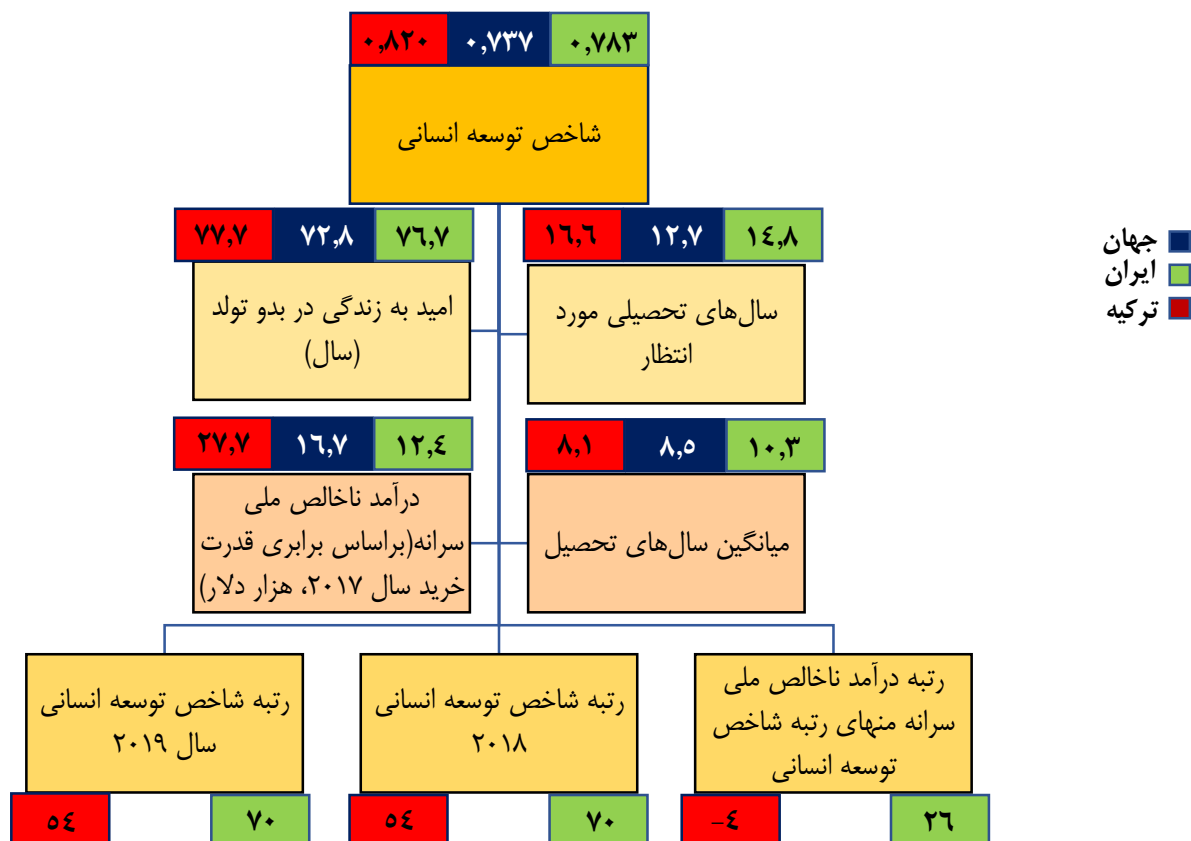

منبع داده‌ها: سازمان ملل متحد

همانطور که پیشتر نیز ذکر گردید ترکیه در شاخص توسعه انسانی در سال ۲۰۱۹ از وضعیت بهتری نسبت به ایران برخوردار بوده؛ به گونه‌ای که این کشور در گروه کشورهای با توسعه انسانی بسیار بالا قرار گرفته؛ این درحالی است که جایگاه کشور ایران در میان کشورهای با توسعه انسانی بالا است. با توجه به شکل ۱، در سال ۲۰۱۹، در میان زیرشاخص‌های اصلی توسعه انسانی، ترکیه در دو زیر شاخص امید به زندگی در بدو تولد و درآمد ناخالص ملی سرانه وضعیت بهتری نسبت به ایران دارد. امید به زندگی در بدو تولد در این کشور ۷۷,۷ سال بوده، درحالی که این رقم در ایران ۷۶,۷ سال است. درآمد ناخالص ملی سرانه براساس برابری قدرت خرید سال ۲۰۱۷، نیز در ترکیه برابر ۲۷,۷ هزار دلار بوده که بیش از دو برابر این مقدار برای ایران (۱۲,۴ هزار دلار) است. میانگین سال‌های تحصیل و سال‌های تحصیلی مورد انتظار در سال ۲۰۱۹ به ترتیب در ترکیه برابر ۸,۱ سال و ۱۶,۶ سال بوده و این دو زیرشاخص برای ایران نیز در سال مذکور به ترتیب برابر با ۱۰,۳ و ۱۴,۸ است.

رتبه درآمد ناخالص ملی سرانه منهای رتبه شاخص توسعه انسانی ایران و ترکیه به ترتیب ۲۶ و ۴- است. منفی بودن این رقم در ترکیه نشان می‌دهد جایگاه این کشور در میان سایر کشورهای جهان به لحاظ درآمد سرانه نسبت به وضعیت آن از نظر شاخص توسعه انسانی بالاتر است.

شکل ۱. شاخص توسعه انسانی و زیرشاخص‌های آن در سال ۲۰۱۹

منبع داده‌ها: سازمان ملل متحد

داشبورد اول: کیفیت توسعه انسانی

داشبورد کیفیت توسعه انسانی شامل زیرشاخص‌های کیفیت سلامت، کیفیت آموزش و کیفیت استانداردهای زندگی می‌شود. با توجه به جدول ۱، در زیرشاخص کیفیت سلامت که شامل ۳ معیار می‌شود، معیار امید به سلامتی از دست رفته^۳ در ترکیه، طی سال ۲۰۱۹، ۱۳,۵ درصد بوده و این رقم در ایران برابر ۱۴,۱ درصد است. تعداد پزشکان (بین سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۸) در ترکیه ۱۸۵ هزار نفر و در ایران ۱۵۸ هزار نفر است. همچنین تعداد تخت‌های بیمارستانی (بین سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۹) به ازای هر ۱۰ هزار نفر در ترکیه و ایران به ترتیب ۲۹ تخت و ۱۶ تخت بوده است. همانطور که ملاحظه می‌شود در پارامترهای مربوط به کیفیت سلامت کشور ترکیه از وضعیت بهتری نسبت به ایران برخوردار است.

^۳ تفاوت نسبی میان امید به زندگی و امید به زندگی سالم است به صورت درصدی از امید به زندگی در بدو تولد ارائه می‌شود.

در زیر شاخص کیفیت آموزش، بین سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۹، نسبت تعداد دانش‌آموز به معلم در مدارس ابتدایی در ایران ۲۹ دانش‌آموز به ازای هر معلم بوده که از رقم ۱۶ دانش‌آموز به ازای هر معلم در ترکیه بیشتر است.

در زیر شاخص کیفیت استاندارد زندگی دو متغیر اشتغال آسیب‌پذیر^۴ و دسترسی جمعیت روستایی به برق مورد بررسی قرار گرفته است. اشتغال آسیب‌پذیر در سال ۲۰۱۹ برای ایران ۴۱ درصد از کل اشتغال و برای ترکیه ۲۷ درصد از کل اشتغال است. دسترسی جمعیت روستایی به برق در هر دو کشور ترکیه و ایران در سال ۲۰۱۸، ۱۰۰ درصد بوده، این درحالی است که در جهان این مقدار به طور متوسط حدود ۸۴ درصد است.

به طور کلی ایران سطح زیر شاخص کیفیت توسعه انسانی، در ایران پایین‌تر از ترکیه و وضعیت ترکیه در این زیر شاخص بهتر است. شایان ذکر است ترکیه در کلیه متغیرهای بررسی شده در این زیر شاخص نسبت به میانگین جهانی آن از وضعیت بهتری برخوردار بوده و ایران نیز به غیر از تعداد تخت‌های بیمارستانی، وضعیت مشابهی دارد.

جدول ۱. زیر شاخص‌های کیفیت توسعه انسانی

کیفیت استاندارد زندگی		کیفیت آموزش	کیفیت سلامت			
دسترسی جمعیت روستایی به برق	اشتغال آسیب‌پذیر	نسبت دانش‌آموز به معلم در مدارس ابتدایی	تخت‌های بیمارستانی	پزشکان	امید به سلامتی از دست رفته	
درصد	درصدی از کل اشتغال	تعداد دانش‌آموزان به ازای هر معلم	به ازای هر ۱۰ هزار نفر		درصد	واحد
سال	۲۰۱۹	۲۰۱۰-۲۰۱۹	۲۰۱۰-۲۰۱۹	۲۰۱۰-۲۰۱۸	۲۰۱۹	۲۰۱۹
ایران	۱۴.۱	۱۵.۸	۱۶	۲۹	۴۱	۱۰۰
ترکیه	۱۳.۵	۱۸.۵	۲۹	۱۷	۲۷	۱۰۰
جهان	۱۳.۲	۱۵.۵	۲۷	۲۴	۴۴.۷	۸۰.۳

منبع داده‌ها: سازمان ملل متحد

دشبورد دوم: شکاف جنسیتی

مطابق جدول ۲، شکاف جنسیتی دوره زندگی، در دو دوره کودکی و جوانی و بزرگسالی مورد بررسی قرار گرفته است. نسبت بیکاری زنان به مردان در جوانان طی سال ۲۰۱۹ در ایران ۱،۷۹ و در ترکیه ۱،۳۱ بوده و همچنین به طور کلی نسبت بیکاری زنان به مردان در سال مذکور در ترکیه و ایران به ترتیب ۱،۹۳ و ۱،۳۶ بوده است که در هر دو این متغیرها، ترکیه وضعیت بهتری دارد. در همین سال سهم اشتغال زنان در بخش‌های غیرکشاورزی در ایران ۱۷،۳ درصد و در ترکیه ۲۸،۹ درصد بوده است که هر دو این مقادیر از میانگین جهانی این متغیر (۳۹،۴ درصد) پایین‌تر بوده است. سهم کرسی‌های اشغال شده توسط زنان در مجلس (سال ۲۰۱۹) و دولت (بین سال‌های ۲۰۱۷ تا ۲۰۱۹) در ترکیه به ترتیب ۱۷،۴ درصد و ۱۰،۱ درصد بوده

^۴ اشتغال آسیب‌پذیر شامل خوداشتغالی و کار در مشاغل خانوادگی است.

است؛ این در حالی است که این دوسهم در ایران در مدت زمان‌های ذکر شده به ترتیب ۵,۹ درصد و ۳,۲ درصد بوده است. از دیگر متغیرهای مورد بررسی در این گزارش می‌توان به نسبت زنان دارای حداقل تحصیلات راهنمایی به مردان اشاره کرد که این پارامتر بین سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۹ در ترکیه ۰,۶۹ و در ایران ۰,۹۲ است. شایان ذکر است این نسبت در ترکیه نسبت به میانگین جهانی پایین‌تر است.

به‌طور کلی در متغیرهای ذکر شده در خصوص شکاف جنسیتی، به غیر از متغیر مربوط به میزان حداقل تحصیلات راهنمایی، در سایر موارد، وضعیت زنان ترکیه از زنان ایران بهتر بوده است.

جدول ۲. زیرشاخص‌های شکاف جنسیتی دوره زندگی انسانی

بزرگسالی		کودکی و جوانی			
درصد	سهم کرسی‌هایی که زنان در اختیار دارند	سهم اشتغال زنان در بخش‌های غیرکشاورزی	نرخ بیکاری کل	جمعیتی با حداقل تحصیلات راهنمایی	نرخ بیکاری جوانان
	در مجلس	در دولت			
واحد	نسبت زن به مرد	نسبت زن به مرد	نسبت زن به مرد	نسبت زن به مرد	نسبت زن به مرد
سال	۲۰۱۹	۲۰۱۵-۲۰۱۹	۲۰۱۹	۲۰۱۹	۲۰۱۹
ایران	۱۷,۹	۰,۹۲	۱,۹۳	۱۷,۳	۵,۹
ترکیه	۱,۳۱	۰,۶۹	۱,۳۶	۲۸,۹	۱۷,۴
جهان	۱,۱۵	۰,۸۹	۱,۱۸	۳۹,۴	۲۴,۶
					۳,۲
					۱۰,۱
					-

منبع داده‌ها: سازمان ملل متحد

داشبورد سوم: توانمندسازی زنان

در میان زیرشاخص‌های مربوط به توانمندسازی زنان، در این گزارش با توجه به اطلاعات موجود تنها به توانمندسازی اجتماعی و اقتصادی اشاره می‌شود. بین سال‌های ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۹ سهم فارغ‌التحصیلان زن در برنامه‌های علوم، فناوری، مهندسی و ریاضیات از کل زنان فارغ‌التحصیلان سطوح عالی در ایران ۳۱,۵ درصد و در ترکیه ۱۴,۲ درصد بوده است. همچنین سهم فارغ‌التحصیلان زن در برنامه‌های علوم، فناوری، مهندسی و ریاضیات از کل فارغ‌التحصیلان سطوح عالی طی مدت زمان مذکور در ایران و ترکیه به ترتیب ۳۱,۲ درصد و ۳۴,۷ درصد بوده است. در سال ۲۰۱۷، در ایران سهم زنان دارای حساب بانکی در موسسات مالی از کل جمعیت زنان ۱۵ ساله و بیشتر، حدود ۹۱,۶ درصد بوده که این میزان حتی از میانگین جهانی این متغیر هم بسیار بیشتر است؛ این درحالی است که این سهم در سال مورد بررسی در ترکیه ۵۴,۳ درصد است. در سال

۲۰۱۹ همچنین تعداد روزهای مرخصی زایمان با حقوق اجباری در ایران و ترکیه به ترتیب ۲۷۰ روز (معادل ۹ ماه) و ۱۱۲ روز (نزدیک به ۴ ماه) بوده است (جدول ۳).

به طور کلی به نظر می‌رسد در زیرشاخص توانمندسازی اجتماعی و اقتصادی در متغیرهای مورد بررسی، زنان ایران هم وضعیت بهتری نسبت به زنان ترکیه و هم وضعیت بهتری نسبت به میانگین جهانی دارند.

جدول ۳. زیرشاخص‌های منتخب توانمندسازی زنان

توانمند سازی اقتصادی اجتماعی				واحد
مرخصی زایمان با حقوق اجباری	زنان دارای حساب بانکی در موسسات مالی	سهم فارغ‌التحصیلان زن در برنامه‌های علوم، فناوری، مهندسی و ریاضیات از کل فارغ‌التحصیلان سطوح عالی	سهم فارغ‌التحصیلان زن در برنامه‌های علوم، فناوری، مهندسی و ریاضیات از کل زنان فارغ‌التحصیلان سطوح عالی	
روز	درصدی از جمعیت زنان ۱۵ ساله و بیشتر	درصد	درصد	سال
۲۰۱۹	۲۰۱۷	۲۰۰۹-۲۰۱۹	۲۰۰۹-۲۰۱۹	سال
۲۷۰	۹۱.۶	۳۱.۲	۳۱.۵	ایران
۱۱۲	۵۴.۳	۳۴.۷	۱۴.۲	ترکیه
۱۱۰	۶۴.۵	-	-	جهان

منبع داده‌ها: سازمان ملل متحد

داشبورد چهارم: پایداری زیست محیطی

مطابق جدول ۴، در میان زیرشاخص‌های مربوط به پایداری زیست محیطی، سه زیرشاخص مصرف سوخت‌های فسیلی، انتشار دی‌اکسیدکربن و استفاده از کود مغذی در هر منطقه زراعی مورد بررسی قرار گرفته است. طی سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۵، مصرف سوخت فسیلی در ایران و ترکیه نسبت به کل مصرف انرژی در هر دو این کشورها به ترتیب ۹۹ درصد و ۸۶٫۸ درصد که از میانگین جهانی (۸۰٫۶ درصد) آن بالاتر بوده است.

در سال ۲۰۱۸، سرانه انتشار تولید دی‌اکسیدکربن در ایران ۸٫۸ تن، در ترکیه ۵٫۲ تن و میانگین جهانی این متغیر در سال مذکور نیز ۴٫۶ تن بوده است. شدت آلودگی دی‌اکسیدکربن یعنی میزان تولید دی‌اکسیدکربن به ازای هر دلار تولید ناخالص داخلی بر پایه قیمت سال ۲۰۱۰، نیز در سال ۲۰۱۷ در ایران معادل ۰٫۳۸ کیلوگرم و در ترکیه برابر با ۰٫۲۶ کیلوگرم بوده است که نشان می‌دهد در ایران شدت آلودگی کربن بمراتب بالاتر است.

استفاده از کودهای نیتروژن و فسفر در هر منطقه از محصولات زراعی در سال ۲۰۱۸، در ایران به ترتیب ۳۴٫۳ کیلوگرم در هکتار و ۶ کیلوگرم در هکتار و در ترکیه نیز به ترتیب ۶۵٫۹ کیلوگرم در هکتار و ۲۲٫۵ کیلوگرم در هکتار بوده است. در هر

دو این کشورها متغیر مذکور از میانگین جهانی آن کمتر بوده است (به‌خصوص فاصله چشمگیر ایران در هر دو این متغیرها با میانگین جهانی). با توجه به میزان مصرف کود در ایران، در مقایسه با کودهای نیتروژنی، از کودهای فسفر کمتر استفاده می‌شود در حالی که بنظر می‌رسد در جهان و ترکیه، تعادل بهتری در این خصوص وجود دارد.

جدول ۴. زیرشاخص‌های منتخب پایداری زیست محیطی

استفاده از کود مغذی در هر منطقه زراعی	انتشار دی اکسید کربن		مصرف سوخت فسیلی		
	نیتروژن	فسفر	به ازای هر واحد GDP	سرانه انتشار	
کیلوگرم در هر هکتار			کیلوگرم به ازای هر دلار GDP – قیمت ۲۰۱۰	تن	درصدی از کل مصرف انرژی
سال	۲۰۱۸	۲۰۱۸	۲۰۱۷	۲۰۱۸	۲۰۱۳-۲۰۱۵
ایران	۳۴.۳	۶	۰.۳۸	۸.۸	۹۹
ترکیه	۶۵.۹	۲۲.۵	۰.۱۹	۵.۲	۸۶.۸
جهان	۶۹.۷	۲۶	۰.۲۶	۴.۶	۸۰.۶

منبع داده‌ها: سازمان ملل متحد

دانشبورد پنجم: پایداری اقتصادی – اجتماعی

با توجه به جدول ۵، زیرشاخص‌های پایداری اجتماعی و پایداری اقتصادی مورد بررسی قرار گرفته است. در ایران طی سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۹، حدود ۱۸ درصد از کل نیروی کار را نیروی کار ماهر به خود اختصاص داده؛ این درحالی است که بیش از ۴۶ درصد نیروی کار ترکیه طی مدت زمان مذکور ماهر بوده‌اند. همچنین در سال ۲۰۱۹، نیروی کار ماهر حدود ۴۷ درصد از کل نیروی کار جهان را شامل می‌شود.

هزینه تحقیق و توسعه بین سال‌های ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۸ در ایران و ترکیه به ترتیب سهم ۰.۸ درصدی و ۱ درصدی از کل تولید ناخالص داخلی این کشورها را به خود اختصاص داده است. هزینه تحقیق و توسعه جهان طی مدت زمان مذکور نیز ۲.۱ درصد از کل تولید ناخالص داخلی جهان بوده که ارقام ترکیه و به ویژه ایران از میانگین جهانی به مراتب کمتر است.

نسبت وابستگی^۵ در افراد ۶۵ سال به بالا به ازای هر ۱۰۰۰ نفر در ایران به ۱۴.۱ درصد، در ترکیه به ۱۸.۵ درصد و در کل جهان به ۱۸ درصد تا سال ۲۰۳۰ خواهد رسید.

^۵ نسبت جمعیت ۶۵ سال به بالا به جمعیت سنین ۱۵-۶۴ سال، که به عنوان تعداد افراد وابسته در هر ۱۰۰ نفر در سن کار (۱۵-۶۴ سالگی) بیان می‌شود.

طی سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۸ هزینه‌های نظامی ایران و ترکیه به ترتیب ۲,۷ درصد و ۲,۵ درصد از کل تولید ناخالص داخلی این کشورها را به خود اختصاص داده و در هر دو این کشورها این مقدار نسبت به کل جهان (۲,۲ درصد) بالاتر بوده است. به طور کلی و با توجه به متغیرهای مورد بررسی در این گزارش در زمینه پایداری اقتصادی - اجتماعی، به نظر می‌رسد که ترکیه از وضعیت مناسب‌تری نسبت به ایران برخوردار است.

جدول ۵. زیرشاخص‌های منتخب پایداری اقتصادی - اجتماعی

پایداری اجتماعی		پایداری اقتصادی		
هزینه‌های آموزش و بهداشت در مقابل هزینه‌های نظامی	نسبت وابستگی	هزینه تحقیق و توسعه	نیروی کار ماهر	
هزینه‌های نظامی	۶۵ سال به بالا (پیری)			
درصدی از GDP	به ازای هر ۱۰۰ نفر (۱۵ تا ۶۴ ساله)	درصدی از GDP	درصدی از نیروی کار	واحد
۲۰۱۵-۲۰۱۸	۲۰۳۰	۲۰۱۴-۲۰۱۸	۲۰۱۵-۲۰۱۹	سال
۲.۷	۱۴.۱	۰.۸	۱۸	ایران
۲.۵	۱۸.۵	۱	۴۶.۳	ترکیه
۲.۲	۱۸	۲.۱	۴۷.۳	جهان

منبع داده‌ها: سازمان ملل متحد